

Король С. Я.,

д. е. н., професор, професор кафедри обліку та оподаткування,
Державний торговельно-економічний університет

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ: ВИБІР МІЖ МИНУЛИМ І МАЙБУТНІМ

Сьогодні переважна більшість зацікавлених осіб в різних країнах світу визнає необхідність цифрової трансформації бізнесу і обліку, зокрема. В різних сферах професійної діяльності спостерігаємо активні спроби використовувати технологій блокчейн, великих даних, інтернету речей, штучного інтелекту тощо. Впровадження новітніх технологій розширює можливості і змінює завдання, які в найближчому майбутньому покладатимуться на фахівців з обліку і аудиту. Реалістичною видається загроза і активно обговорюється питання щодо заміни бухгалтера-людини на такий собі генеративний штучний інтелект. Шановані вчені [1] проводять дослідження для оцінки похибки, яку може допустити машина при складанні бухгалтерських проводок і результат надихає: вона дорівнює аж 0,3% (але людина також схильна помилятися!). Не зважаючи на визнання широких можливостей щодо використання новітніх технологій у сфері діяльності бухгалтера, побоювання щодо його майбутнього виявились передчасними, а перспектива трансформації професійних навичок і постановки нових завдань надихає до постійного розвитку, реального навчання протягом всього життя.

У підсумку, стрімкий розвиток інформаційних технологій зумовлює постійне вдосконалення програмних продуктів для обліку. При цьому зростає рівень конкуренції не лише між підприємствами-користувачами програмних продуктів, але й серед підприємств, які займаються їх розробкою і просуванням.

Критерії вибору програмних продуктів для обліку неодноразово визначали, переглядали і уточнювали. Зрештою, ключовими з них є такі як

бюджет і час на впровадження, відповідність національному законодавству, клас і функціонал, рівень інтеграції програмного продукту (окреме рішення або модуль у складі комплексного продукту), умови післяпродажного обслуговування, традиційне чи хмарне рішення, використання новітніх технологій, а також вибір провайдера / постачальника [2].

На ринку бухгалтерських програмних продуктів представлені як локальні, так і міжнародні розробки. Наприклад в Польщі, за словами О. Клевець, значна частина компаній використовує програми таких світових гігантів, як SAP, Oracle або Microsoft Dynamics. Водночас зростає популярність локальних бухгалтерських програм, які надають більш адаптовані рішення для специфіки національного законодавства та бізнес-процесів. Все це відбувається на фоні прагнення замінити програмні продукти від «1С» на інші рішення [3].

В Україні склалася схожа ситуація. Однак, вибір між локальним і зарубіжним рішенням в останні роки набув особливого контексту. Він пов'язаний рішенням використовувати добре відомий, доступний за вартістю та забезпечений обізнаними фахівцями російський контент або альтернативний, новий (для фахівців) програмний продукт в такій консервативній сфері діяльності як бухгалтерський облік. Відомо, протягом попередніх тридцяти років серед бухгалтерських програмних продуктів на ринку України чільне місце виборола і міцно тримає програма-фенікс, створена на платформі російської компанії «1С», що після накладання санкцій у 2017 році відновила під брендом «BAS», згодом – «BAF» і досі успішно продовжує боротьбу за виживання [2].

Серед низки факторів, які сприяли просуванню програмних продуктів на платформі «1С», одним з найбільш вагомих є внесок навчальних закладів України, в яких проводилась підготовка бухгалтерів (від коледжів до університетів). Навіть, навчання на бухгалтерських курсах досі подекуди проводиться на платформі «1С». Багато наукових досліджень викладачів і студентів були присвячені питанням покращенню методики викладання дисципліни «Інформаційні системи і технології обліку», а також вдосконаленню первинного обліку, обліку об'єктів і процесів, аудиту і аналізу окремих об'єктів

і звітності на підприємствах різних галузей і розміру, пошуку нових можливостей для оптимізації роботи бухгалтера, створення автоматизованих робочих місць та інше – на основі програмних продуктів на платформі «1С» [2].

Точну кількість компаній – активних користувачів продуктів від «1С» в Україні важко оцінити. Як виявилось, відмова від російського софту для більшості українських підприємств була і залишається проблемою. Однак сучасні українські програмні продукти не лише не поступаються російським аналогам, а часто перевершують їх, оскільки в більшій мірі відповідають новим запитам користувачів і використовують новітні технології. Існує значна кількість альтернативних програмних продуктів, які можуть замінити російські аналоги, зокрема ERP-системи компаній SAP, "Вправно", "MASTER: Бухгалтерія". Ці продукти забезпечують не лише базовий функціонал, а й інші широкі можливості і відповідають сучасним вимогам бізнесу. Водночас вони швидко розвиваються і легше адаптуються до нових вимог.

На зміну ландшафту цифровізації обліку, оподаткування, звітності, їх контролю, аудиту і аналізу в Україні можуть суттєво вплинути заклади вищої освіти, які формують у майбутніх фахівців розуміння критеріїв вибору, вимог, переваг і недоліків програмних продуктів, навички їх використання.

Задля виправлення ситуації потрібна синергія всіх зацікавлених сторін: навчальних закладів, професійних організацій, органів влади і бізнесу.

Література

1. Король С.Я, Ромашко О.М. Штучний інтелект у бухгалтерській діяльності. *Scientia Fructuosa*. 2024. № 2. С. 145-157. [https://doi.org/10.31617/1.2024\(154\)08](https://doi.org/10.31617/1.2024(154)08).
2. Король С.Я. Цифрова трансформація бізнесу: вибір бухгалтерського програмного продукту. *Інвестиції: практика та досвід*, 2024, 17. С. 5-12. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.17.5>.
3. Клевець О. Погляд на бухгалтерські програми у Польщі: інновації та перспективи. *Фінансова Академія Актив*. Дата публікації: 22.05.2024. URL: <https://finacademy.net/materials/article/buhgalterskie-programmy-v-polshe>.